

„Prosim, mi je velika čast, da vam morem skazati prijaznost, sicer bi bila to le kupčija,“ se izgovarja Mlinar.

„Zdaj mi je le še podpisati nakaznice.“

„Nikakor ni potrebno,“ hiti gostilničar z odgovorom, „vaše ime in potrdilo —“

„Varnost mora biti, prijatelj“, vgovarja tujec, „vrh tega mi nakaznice ne hasnijo nič in morda me opravila dalje časa na Dunaji pridržé. Dajte mi però in črnilo in jutri pošljite na pošto, tako je stvar najprej pri kraju. Vrnivši se nazaj se vam bom že še drugače hvaležnega skazal.“

Mlinar prinese pero in črnilo in tujec podpiše nakaznice z gladkimi, lepopisnimi črkami „Engelbert Breier“, ter podá jih Mlinarju, plača kakor navadno z desetakom in gré, spremljen po globokih priklonih kletarja in njegovega gospoda. Zunaj se vsede v voz fijakarja, kateremu veli ga peljati na železnico, in se odpelje. — — — — —

Jaz sem bil takrat preiskovalni sodnik v tistem mestu. Ura je tekla proti desetim zjutraj, ko sem sedel v svoji pisarni prebirajoč velik zvezek aktov neke prav zamotane preiskave, kar potrka nekdo na vrata in ne čakajoč mojega „noter“, vstopi dobro mi znan gostilničar Mlinar plahega obraza in nemirnega bitja, brisajoč si pot iz obraza.

Grem mu naproti in ga nagovorim:

„Kaj pa je vas pripodilo v te vam nenavajene prostore?“

„Oh, gospod svetovalec,“ sopiha Mlinar, „pomagajte mi! Ogoljufan sem, strašno osleparjen, — za 4000 gld.“

„Ni mogoče!“ odgovorim jaz strmeč.

„To se je tudi meni zdelo, posebno po teh nakaznicah.“ S temi besedami privleče iz žepa štiri poštne nakaznice po 1000 gold. in jih podá meni. Jaz jih pogledam, potem njega in pravim:

„To so štiri nakaznice na tukajšnjo pošto v znesku 4000 gold.“

„Za katere pa pošta ne krajcarja ne dá,“ pristavi Mlinar tužnega glasú.

„Kako da ne? Saj so, kakor vidim, po poštnem redu narejene, frankovane, izpolnjene, štempljene.“

„Vse ponarejeno. Ko sem jih ravnokar na pošti prezentiral za izplačanje, se mi je povedalo, da nobena teh nakaznic tej pošti ni došla, in na telegrafično vprašanje do pošte v M. se mi je odgovorilo, da tam ni bila nobena tega napisa in s tem zneskom oddana. Jaz sem goljufan, prevarjen, osleparjen; pomagajte mi vi, gospod svetovalec, da dobim svoj denar nazaj.“

Jaz začnem nakaznice bolj na tanko pregledovati, a zapaziti ni ničesar, kar bi pokazalo ponarejenje; celó štempeljni pošte v M., ki se dobro poznajo, niso čisto nič različni od drugih. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Baron Anzelm Rothschild*, največi bogatin svetá, je te dni umrl v Döblingu pri Dunaji in zapustil okoli 500 milijonov gold., od katerih v državno blagajnico našega cesarstva pade okoli 6 milijonov gold. davka (pristojbine dedšinske). Njegov ded je ustanovnik glasovite Rothschildove rodovine, pred katero so se vklanjali in se še vklanajo cesarji in kralji.

* *Raka 8 funtov težkega* so nedavno vjeli v reki Tisi na Ogerskem, kamor je, kakor mislijo, zašel po Donavi iz Črnega morja.

Naši dopisi.

V Gorici 31. julija. — Zdaj smo zadovoljni! Vsa dežela je imela zadosti dežja. — Turšica — prva in pozna — je lepa. Krompir bi bil lahko debelejši, ko je. Grozdja je v Brdih veliko in zdravega, v dolini Goriški po mestih lepo visi, toda je tu pa tam začelo bolehati, nadejamo se pa, da ne bo hudega. V Lahih ne bo obilne vendime tam, koder je (2 leti za endrugoma) toča trte poškodovala, drugod imajo grozdja dovolj. Na Ipavskem je uni pot burja veliko škodila; po Krasu bo menda srednja reč. — Tako! „Primum vivere, deinde philosophari.“ To je po slovenski: poprej krompir, potlej — slovnicó. Pisal sem namreč poslednjikrat, da prihodnjič — „pišemo“ nekaj slovničnega. Jez mislim, da je nastopil pri nas v slovničnih in stilističnih rečéh prav „gmajn potop“. (Prosim, naj se jemlje „gmajn“ v pomenu „gemein“.) Odkar imamo neke časnike ali prav za prav časnikarje — razbite so vse sponé slovničnih pravil; in ker imajo mnogi, sosebno mladina navado, zajemati si mnogotero in tako tudi slovnično modrost iz časnikov, ni čuda, da je rod slabih pisateljev od dne do dne veči ter da moramo čitati med nekaterimi dobrimi takih spisov, da je groza. Kdor je opazoval ves razvoj milega našega jezika od tistega časa naprej, ko smo bili (za Bacha) politično nemi, kdor vé, kako se je vršila borba zaradi „ega“ in „iga“, kako je Navratil sprožil razprave o dovršnikih in nedovršnikih, kako je Cigale vsako toliko — po doljih razpravah — pravila ustanavljal, na pr. zastran vezave in porazstave besedi v stavku, zastran brezglasnic in sto družih reči; kdor je Marnov Jezičnik, J. Šolarjevo „Tempus- und Moduslehre“ prebiral, kdor je Janežičevo, na podlagi več ko desetletnih jezikoslovnih razpravljanj in raznih učenih knjig sezidano, v vseh kotih Slovenije v rokopisu pregledano slovnicó prebral in razumel in si še Levstika zraven privzel; kdor je vse to in mnogo drugega doživel, pa mora zdaj gledati, kako se naš jezik pači, — pači po vsem, kar sem navedel, in vkljub vsemu: on mora tužno vsklikniti: O tempora! Nekateri se spotikajo nad posameznimi besedami, na pr. „baš“, „barem“, „šče“ in družimi tacimi; a kaj je to memo družih, oblikoslovnih in sosebno sintaktičnih napak?! Kako ogromna nevednost tiči na pr. v besedi „moraličen“ namesti „moralen“ (ker se reče v lat. *moralis* in ne *moralicus*)! Naši pisatelji ne poznajo več razločka med določnim in nedoločnim pridevnikom (lep in lepi jim je vse eno!); svojivnim zaimkom pritikajo i (na priliko „njeni vrt“ namesti „njen vrt“); svojivnih obrazil pri izpeljavi pridevnikov iz ženskih imen ne poznajo (zato pišejo „tetini vrt“ namesti „tetin vrt“). Najbolj pa se moramo čuditi tistim, kateri ne čutijo več razločka med glagoli dovršniki in nedovršniki in ne znajo več časov (čujte — časov!) razločevati. Danes na pr. sem čital ta-le rek; „... Knjiga se začne jutri razpošiljati in v pondeljek jo kupci že dobivajo...“ Človek, ki se predrzne občinstvu s tako pisavo v obraz bítí, je zaslužil, da bi ga kak slovensk areopag obsodil, da ne bi smel nikdar več ne pisati, ne govoriti slovenski. In to ni še vse. Ni davno, kar sem v nekem časniku bral: „Včeraj se nam piše...“ Tako pišejo naši „tönangeberji“! Te črtice naj bodo le splošna karakteristika modérne naše pisave. Nikdar ne bi bil jez veroval, da nam je mogoče, tako globoko pasti. Pa kaj, zmešnjava ni le v pisanji, temuč tudi v pojmihi o dobrem pisanji. Ustrašil sem se, ko sem čital, koga — sicer bistroumi — g. dr. Zarnik za auktoriteto (sit formae verbi venia!) v jezikoslovnih rečéh navaja. Kako vsaj 2 izmed njegovih 6 veljakov pišeta,

kažejo njuni duševni proizvodi tu pa tam priobčeni. (Se vé, da govorim samo o pisavi.) Zdaj denimo, da bi kateri izmed tistih gospodov, ki bodo imeli kaj opraviti pri slov.-nemškem slovarji, tako pisal, kakor se pisati ne sme — kaj porečejo sedanji izvedenci k temu in kaj naši nasledniki? Videant consules! — Toda pustimo za danes te suhoparnosti in — urno kaj novega! Vsa Gorica je polna govoric o neki jako pohujšljivi kridi. Visokorodna in občeznana oseba, katero goljufive kride dolžijo, ušla je že pred kakimi 8 dnevi. — Včeraj je bil tukaj g. namestnik Štajarski, baron Kübeck. — Naši mestni očetje so začeli zdaj resno prevdarjati staro vprašanje zastran vode. Speljati mislijo v mesto studenec Mrzlek izpod sv. Gore (eno uro od Gorice). V ta namen in še za druge naprave bo hotelo biti 700 tisuč gold. Denar bi se imel vzeti na posodo.

Iz Trsta 2. avgusta. (O letini. Lahonstvo.) Že je kmet obupal, češ, da je ob vse prišel po toči in nevihtah spomladanskih, pa popravilo se je vse tako lepo, da po celi okolici, zunaj vasi Skedna, bo letošnje leto bogata trgatev vina, ker je trta zdrava in lepa. Pri št. Križu, zadnjem selu na jugu okolice, pa bo, kakor kaže, toliko vina, da ga še ljudje ne pomnijo toliko. Bog ga daj, da ga bomo vendar enkrat bolje kupili, in da-si bo naš ubogi kmet mogel vsaj nekoliko opomoči, ker je od velikih davkov in slabih letin popolnoma vničen. — Danes je „sagra“ v Rojanu, to je ples na prostem, katerega napravijo fantje, pa ne oni odlični in zavedni, ampak le one kukavice, katerim je narod denar in bokal; saj pa tudi plesišče dokazuje, da še sami ne vedó, kake zastave ali prav za prav vmazane cunje so razobesili; vmazane zastave vseh narodov vidiš tu, le domače mile slovenske ne. Pri plesu pa je ko med čedo, vse pomešano; čas bi bil, da bi se vendar enkrat take reči, katere nimajo več pravega značaja, odpravile; to ni še senca proti nekdanjemu narodnemu plesu. — Paša Ferluga in njegov zvesti izdajica Bonin začenjata rovat proti nedolžnemu dopisniku „Novic“, pa zagotovim ju, da se o njem jako motita; ker vama izdajicama resnico v obraz pové, ga ne moreta trpeti. Podpisi na goljufni prošnji zaradi laškega 3. razreda bojo vaju v pravem svitu svetu pokazali, kedar se bo prošnja preiskala, kar mislim, da ni daleč; bojta se in pripravljena bodita, kajti takrat bo vaju svet obsodil.

Iz Trsta 1. avg. — Danes se je odprla nova brzojavna postaja v Vipavi.

Iz Temenice. — 19. dne t. m. si je naši občinski odbor volil župana Janeza Janežiča in pa svetovalca Jožefa Kepo in Jožefa Grablovica.

Iz Podboršta pri Zatičini. — Novo izvoljeni odbor občine Podboršt je volil v starešinstvo: za župana Antona Zajca, za svetovalca Jožefa Čebularja in Jožefa Grablovica.

Dedni Dol. — 12. dne t. m. je bil v naši občini izvoljen za župana Mihael Nadrah in za svetovalca pa grajščak baron Taufferer in France Kastelic.

Muljava. — 18. dne t. m. je bil za župana naše občine izvoljen Jožef Spendal iz Polja, za svetovalca pa Jožef Zajec in Janez Kutnar.

Iz Ljubljane. (Iz seje dežel. odbora 25. in 31. julija.) Sklep občinskega odbora v Sodražici zaradi pobiranja občinskih taks je bil potrjen. — Pogodba s tukajšnjo plinovo tovarno zaradi priprav za plinovo svečavo v novih realkinih prostorih je bila odobrena. — Sklenilo se je, da se deželni odbor še enkrat obrne na ministerstvo, da se občinam iz državnega zaklada povrnejo stroški za mejne straže proti Hrvaškem vsled živinske kuge, ker se ti stroški tudi po družih deželah iz državnega zaklada plačujejo. — Obrtnijski pripravljavni

šoli v Novem mestu se je dovolilo 200 gold. podpore iz Franc Jožefove deželne ustanove za obrtnijske šole na Kranjskem. — Slovensko pisani latinski slovnici prof. Ladislava Hrovata, katero je deželni odbor poleg sklepa deželnega zbora od 9. januarja 1874 v deželno založbo prevzel in v 800 eksemplarih natisniti dal, se je postavila tržna cena na 1 gold. 50 kr. ter se bode po tej ceni po bukvarnicah prodajala. — Odpise več deželnih odborov o pomoči ognjev po vinogradih proti škodi slane je deželni odbor izročil kmetijski družbi v prevdarjanje.

— (Iz seje odborove družbe kmetijske 2. avgusta.) Mlatilnice iz Pražke Umrathove fabrike so se vsled ponudeb po 70 gold. in čez oddale kmetijskim podružnicam: v Metliki, Kranji in Radečah; in pa občinam: Jesenice, Litija, Šentpavel pri Šentvidu poleg Zatičine, Poljane pri Žireh in Hotederšica. Sklenilo se je tudi dati mlatilnice, ako za tekoče leto v ta namen prihranjeno podporo sl. ministerstvo nakaže občinam: Moravče, Medvode, Bevke, Jarše in Gorje; potem posestnikom: Bl. Jelencu in dr. v Dražgozah, Antonu Umeku v Bledu, Al. Ličanu v Ilirski Bistrici, Cerarju na Glogovici in A. Gaču v Kostanjevici. — Plemenske goveje živine se je vsled razpisa kmetijski družbi ponudilo 27 glav, pa sprejela se je le ponudba za 6 goved, ker so druge ali zaradi starosti živine ali zaradi neprilичnosti ogledovanja in na kupovanja družbi neugodne. — Posestniku plemenskega bika v Bohinju se privoli prodati ga, dve drugi enaki prošnji se niste mogli vslišati. — Nadalje je odbor sklenil, meseca septembra poslati gg. Lasnika, Šolmajerja in Seuniga nakupovat plemensko živino. — Šoli na Oblokah se podeli zbirka vrtnarskega orodja. — Podružnici Radeški, kateri se je g. Blaže Pernišek ponudil, v počitnicah tam prezplačno podučevati o kmetijstvu, se privoli v ta namen prošenih 15 gold. — Sklenilo se je prošnje za nove semnje vložene od občin: Planina pri Črnomlju, Struge in Nemška Loka vladi s priporočilom oddati, da bi jih vslišala. — Prošnikom za privoljenje semnja za čebele v Lescah se odpiše, naj prošnjo vložijo pri okrajnem glavarstvu. Centralni odbor kmetijske družbe pa bode dovoljenje teh semnjev sl. deželni vladi priporočal. — Gosp. L. Mencinger-ju na Golem, ki je z velikim trudom in žrtvami obdelal goličave in v fari izgledno sadjerejo vpeljal, se pripozna vsled poročila gosp. dr. Poklukarja, ki je z gosp. Lasnik-om vred ogledal obdelana zemljišča, podpora 100 gl. — Za nove ude so bili sprejeti gospodje: Rode, Skvarče in Doksat. — Več prošinj in družih vlog je bilo v poročanje oddanih odsekom. — Po končani seji se je odbor podal k. c. deželnemu načelniku vitezu Bohuslavu Widmann-u, ki ga je prav prijazno sprejel in obljubil po svoji moči podpirati namene družbene.

— (Naš deželni šolski svet) je zopet pokazal, koliko mu je za izpolnovanje postavnih določeb mar. Na Novomeški gimnaziji je namreč izpraznjena služba učitelja za risanje. Ker so že tri leta, kar obstoji realna gimnazija Novomeška, in se noben učenec ni odločil za realne študije, že ministerstvo samo misli na to, da bi se realna gimnazija prestrojila zopet v navadno gimnazijo, katera pa učitelja za risanje ne potrebuje. Gosp. dr. Costa je pri razpravi v deželnem šolskem svetu to povdarjal, a g. Vrečko ima tam nekje v Bukovini nekega suplenta, ki še postavnih izpitov nima, in bi ga rad v Novomestu h kruhu pripravil. Ker ga je tako gorko priporočal, vprašal je dr. Costa, katere jezike govori, in reklo se mu je, da le nemškega. Postava pa zahteva tudi znanje slovenskega jezika, zato je dr. Costa glasoval zoper to, da se omenjeni učenik, ki nobenega

slovanskega narečja ne govori, postavi v Novomesto. Pa dr. Costa je ostal samec, ker vsi drugi narodni (?) udje deželne šolskega sveta so potegnili z Vrečkom. Le tako naprej, gospôda!

— (*Matica naša*) je te dni prejela od gosp. Cigale-ta iz Dunaja krasni spominski list o priliki slavljenja petindvajsetletnice cesarjevega vladarstva v izvirniku in v 6 slovanskih narečjih našega cesarstva. Spomenica ta, ki pod sliko Njih Veličanstva Franca Jožefa I. ima natisnjen pozdrav nadvojvode Albrehta in odzdrav cesarjev, je Matici dobro došla.

— (*O zapuščini g. Cafa*) se nam poroča, da vso literarno njegovo zapuščino je g. Ptujski prošt v javni dražbi za 10 gold. kupil. V tej zapuščini bo boje tudi to, kar je Matica dobila.

— (*Gosp. dekan Grabrijan*) se je deželnemu poslanstvu odpovedal. Čem bolj obžalujemo mi odpoved tega za domovino našo mnogo zasluženega rodoljuba, tem bolj zaupamo na to, da bodo volilci, ki so vsa leta njega za poslanca si volili, poslušali njegov glas, in volili tistega, kogar bo on o volitvi namesti sebe priporočal.

— (*Volitev deželnega poslanca za mesto Ljubljansko*) namesto odstopivšega dr. Suppana bo 7. sept. t. l.

— (*Gosp. bar. Apfaltrern*) se je odpovedal državnemu poslanstvu. V dopisu do predsedništva državnega zbora opravičuje ta svoj korak s tem, da bo popolnoma popustil politiko in rajši odgojeval svoje otroke. „Bog je dal človeku jezik za to, da prikriva svoje misli“, pravi pregovor, ali, kar velja tu, da drugače govori kakor misli. Kaj pa, ko bi se bil gospod baron odpovedal le zato, ker ni postal deželni predsednik?

— (*Šole*) so bile v Ljubljani v soboto končane razen živinozdravniške, ki se konča še le meseca oktobra.

— (*Razne poezije*) so prišle ravno iz Blaznikove tiskarnice v Ljubljani na svetlo, spisal in založil jih je Dobravčin. Danes jih omenimo le toliko, da so prav lične in se dobivajo pri bukvarjih po 30 krajc.; več o njih bomo spregovorili prihodnjič.

— (*Večernica ali soirée*) na čast vsem Anam preteklo nedeljo na vrtu čitalnice Ljubljanske je bila lepo obiskana, vojaška godba in umetni ogenj sta ohranila občinstvo pri židani volji do pozne ure.

— (*Volkovi*) so se prikazali pri Padežu blizu Vrh-nike in pokončali četvero govedi in več ovac.

— (*Vabilo v mesečni shod polit. društva „Slovenija“*) v četrtek 6. avgusta 1874 ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani. Vrsta razgovorov: 1. Razgovor o vžitninskem davku v Ljubljani. 2. Palacky in zadnje literarno delo njegovo. 3. Razgovor o prihodnji Ljubljanski volitvi za deželni zbor mesto dr. Supana.

Odbor polit. društva „Slovenija“.

— (*Porotne sodnijske obravnave*), ki so se začele v Ljubljani 27. julija, bodo trajale še do 17. t. m. Do zdaj sta bila na vrsti dva posilstva nečistosti, dva detomora itd., pa tudi tisti Dermota, ki je pri Tupaličah lansko leto kramarja Murnika umoril in oropal; obsojen je bil v težko ječo za vse žive dni.

— (*Slabo spričevalo za nemčurski kapital*) je to, da je gostilničar kazine Ljubljanske na kant prišel in potegnil še dva, nekega krojača in klobučarja, za sabo v „krach“. Dolga ima bóje blizo 36.000 gold., premoženja pa menda nič. Pravijo, da je zato na kant prišel, ker je ustavoverce prepoceni pital.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Ministri so zdaj vsi v toplicah ali na potovanji, toraj v politiki nič novega. Le to je omeniti, da se bodo duhovnom plače res zboljšale. Župnik v mestu bo imel 1400 in oziroma 1200 gold., župnik sploh 1000, oziroma 800 gold., kaplani po 600 gold.

— Vlada bo vendar zahtevala od Pruske, oziroma Bavarske vlade zadostenja za župnika Hauthalerja, kateremu se je taka krivica zgodila.

— Cesarica naša je potovala čez Francosko na Anglesko, kjer se misli nekoliko časa muditi.

Česko. — Čudno novico smo slišali une dni iz dežele. Pruska vlada nakupuje ogromno veliko ovsa in kónj. Pruski barantači, posebno v Taborskem okraji, kupujejo oves, če tudi ni veliko prida, prav po visoki ceni. Tudi v Hrudimskem okraji poprašujejo zelo po konjih. Vse to potrjuje tudi vladni časnik „Pražkyi dennik“. Po takem je gotovo, da „naši prijatelji v Berlinu“ ovsa in konj silno potrebujejo — čemu? Naši kmetje mislijo, da to pomeni spet kako vojsko. Morebiti se ne motijo.

Bavarsko. — Iz Monakovega se piše, da je cena za funt mesa na 17 krajc. padla; to pa se je zgodilo zato, ker je mestna gosposka dovolila kmetovalcem, da smejo v mestu sami svojo živino klati. Dobro! al vprašanje je: bodo li kmetovalci iz dežele tudi takrat prišli v mesto svojo živino klat, kedar bode prav draga? Kje bodo meščani takrat mesá iskali?

Rusko. — Tudi tukaj je žitna letina; zato je cena pšenici v Odesi zadnji čas od 17 rubljev na 11 pri četvrtu adla.

Španjska. — Prusi so se že jeli vtikati v Španske homatije. Poslali so vojno brodovje v Biskajski zaliv, izgovarjaje se, da hočejo na Španjskem bivajočim Nemcem življenje in premoženje braniti. Tudi dolžé Francoze, da podpirajo na skrivnem karliste. Čudno! Dokler se je karlistom slaba godila, se Prusom ni zdelo potrebno vtikati se vmes, zdaj pa je to potrebno. Pruski orel res nima miru.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku iz Trsta: Radi objavimo tu, da ni g. Troha, učitelj v Rojanu, z „Novicami“ v nobeni zvezi, da nam ni poslal še nobenega dopisa, toraj tudi zadnjih ne. Dopisi so vsi od drugih naših dopisnikov. — Gosp. Fr. Stojec, učitelj v Kranjski gori: Vaš dopis, v katerem skušate opravičiti svoje postopanje gledé orgljanja v cerkvi grajano v 29. listu „Novic“, smo prejeli, a natisniti ga ne moremo, ker smo tudi od druge strani zvedeli, da je res, kar nam je poročal dopisnik iz Kranjske gore. Ponujala Vam je fara zadosti lepo plačilo za orgljanje, pa Vi ste vendar previsoko cenili svojo umetnost. Morda sprejme „Laibacher Schulzeitung“, katere veren bralec ste Vi, ta Vaš zagovor. — Gosp. R. v R: Še 1 gold. 60 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 1. avgusta 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 6 fl. —. — banaške 7 fl. —. — turšice 4 fl. 80. — soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 40. — ječmena 4 fl. 60. — prosa 3 fl. —. — ajde 4 fl. 40. — ovsa 2 fl. 50. — Krompir 3 fl. 40.

Kursi na Dunaji 3. avgusta.

5% metaliki 70 fl. 45 kr. Ažijo srebra 103 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 15 kr. Napoleondori 8 fl. 83 kr.

Loterijske srečke:

v Trstu } 1. avgusta 1874: 9. 19. 27. 74. 66.
v Linu } 40. 35. 29. 31. 62.
Prihodnje srečkanje v Trstu 14. avgusta.